

פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8566233 פקס. 08-8521527
ירושלים: רח' בית וגן 8 טל. 02-6433605 פקס. 02-6433570

יו"ר ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל
בנשיאות בגש"ק טורינו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זצ"ל

עלון מס' 621

משכיל לדוד

פרשת פנחס

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

אפטרופוס לעריות" (כתובות יג:) והיצר הרע בזה העניין הוא חזק ונורא עד למאוד. וצריך האדם להתרחק ממנו הרחק כמטחוני קשת שאם לא כן, לו רק יקל מעט ראשו בעניין, מובטח לו שירד מבחינה רוחנית וידרדר עד לשפל המדרגה רח"ל.

ובעונותינו הרבים צרות רבות ישנן בעולם, אנשים נלקחים לבית עולמם במיטב שנותיהם מכל מיני מחלות שונות ומשונות רח"ל. תאונות דרכים קשות ומחרידות מתרחשות לעיתים קרובות, ה' ירחם. ועל כל אדם לדעת כי היסוד והשורש לכל הפורענויות הללו, נובע מאי שמירה על גדרי הצניעות. כי מי שהוא פרוץ בעריות ואינו שומר עצמו מהטכנולוגיה הנתעבת ומלאת הזימה, הרי שהקב"ה סר ממנו ועוזבו לאנחות ומפקיר אותו למול פגעי הזמן, רח"ל. וכמו שנאמר (דברים כ"ג ט"ו) "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו". ועל האדם לזכור תמיד את המשפט שאמר בלעם א-לוהיהם של אלו שונא זימה הוא".

וגם בני התורה היקרים, העוסקים בתורת ה' והם אמנם רחוקים מכל התועבות הללו, עליהם לדעת שאף הם זקוקים למשנה זהירות ושמירה יתרה. היצר אורב להם כבר בפתח בית המדרש, ובכל יציאה קלה מכותלי בית המדרש, עלול היצר להכשילם בראייה אסורה כל שהיא שתטמא את עיניהם ותכתים את נישמתם הטהורה מבלי תקנה. ולכן ישתדל האדם בכל עת להסתופף בחצרות בית ה' ולבקר בהיכלו, לפי שבבית המדרש אין קיום ליצר הרע והוא בטל ומבוטל ואין לו כל יכולת וכח לשלוט שם. וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל:); אם פגע בך מנוול זה, משכחו לבית המדרש. אם אבן הוא נימוח, אם ברזל הוא מתפוצץ.

והנה החטא הנורא הזה טעון ביאור; הרי מדובר כאן בדור דעה ובאנשים קדושים וטהורים, והיאך נפלו לדיוטא כה תחתונה? התשובה היא, כי אמנם הם עסקו בתורה וקיימו מצוות, אולם לא מתוך חשק ושמחה, וכך חסרה הייתה להם מתיקות בתורה. בברכות השחר אנו מבקשים "והערב נא ה' א-להינו את דברי תורתך", לפי שיעקר הלימוד כשהוא ערב ונעים לאדם והוא מאושר ושמח בו. אולם אצל בני ישראל היה חסר הטעם הערב בתורה, וכשאין ערבות ומתיקות והלימוד הוא בעצלות ובשפלות ידים, בוודאי שעלולים ליפול ברוחניות ואף לגרוע מכל להגיע, עד כדי קירבה לבעל פעור.

וזהו שאמר הפסוק "וישב ישראל בשיטים". הם ישבו בחוסר מעש ולא עמלו בתורה, אמנם הם למדו תורה אך לא מתוך אהבה ושמחה על גודל מעלת התורה שזכו לה. וכך תורה זו לא הגנה עליהם לשמרם מן היצר הרע, ומכאן הדרך קצרה להידרדרות רוחנית.

קידמת הטכנולוגיה בשירות בלעם הרשע

"צ'רו ר את המדי'נים והכיתם אותם". (כה. יז.)

על אף שבלעם זכה לדרגות של נבואה ולהשגות נפלאות והכיר בגדלות הבורא יתברך, עם כל זאת היה רשע ונתע בו שורש לכל המידות הרעות. רשעותו לא ידעה גבולות, ואף טומאה אדירה דבקה בו וראשו היה שקוע בתאוות של זימה ותועבה. את הטומאה הזו ביקש הוא להעביר גם לבני ישראל ולטמא אף אותם, כפי שיעץ לבלק א-לוהיהם של אלו שונא זימה הוא, והם מתאוים לכלי פשתן (כדי לקיים בהם מצוות ציצית). בא ואשיאך עצה, עשה להן קלעים והושב בהן זונות; זקנה מבחוץ וילדה מבפנים, וימכרו להן כלי פשתן. ואכן עצתו נתקבלה ורבים מבני ישראל נפלו ברשתו של היצר הרע, וחטאו בחטא הנורא עם בנות מואב. וכמאמר הכתוב (במדבר כ"ה א') "וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב". הקב"ה כעס מאוד על ישראל, חרה אפו עליהם ומגיפה נוראה פרצה בקרב העם; "ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף".

ואומנם כיום אין בנות מואב בדורנו, אולם לצערנו הרב יצר הזימה והתועבה עדיין שורץ בקרבנו והורג את טובי בחורינו רח"ל. הנה כיום חוללה ההתקדמות הטכנולוגית שואה רוחנית, אף בהבטה קלה באינטרנט או במכשירי טלפון ניידים בלתי כשרים שבכוחם לכלות ולהשמיד כל חלקה טובה. ואנכי יודע בבירור כי "רבים חללים הפילה". וכל אדם אשר מחובר אליהם באופן כלשהו ובעלותו מכשיר נייד לא כשר, ידע לו נאמנה שהוא נושא באחריות לאסון רוחני שעוצמתו מי ישורנה. וכן כל הוזה המתיר לבניו לצפות בסרטים כלשהם (אף בסרטים "כשרים") או שנותן היתר לילדיו להשתמש במכשיר טלפון נייד בלתי מאושר, ידע שהוא כורה בור דרגליהם ומפיל אותם לבאר שחת ועוון נורא תלוי בצווארו.

ואל לו לאדם להשתמש בתירוצים שונים, כגון שהוא זקוק לאינטרנט וכדומה לצורך עבודתו ולצרכי פרנסה, כי אמנם היום הוא אכן ישתמש בו למטרות פרנסה, אך למחר יסיתו היצר להשתמש בו אף לדברים אחרים. וכך הולך הוא מדחי אל דחי וכבר אמרו חז"ל (שבת קה.). כך אומנותו של היצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר עשה כך, עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה.

הנה כך גם אירע לבני ישראל בעצתו של בלעם הרשע, שהרי בתחילה יצאו הם מבתיהם כדי לקנות כלי פשתן לצורך מצוות ציצית, וכמוכן שבתחילה הייתה כל כוונתם לשם שמים כדי לקיים מצוות הבורא יתברך, אולם לבסוף גרר אותם יצר הרע והפילם ברשתו הישר אל הזימה והתועבה הגרועים מכל. לפי ש"אין

»» המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il ««

פרשת פנחס כ"ד תמוז תשע"ב

ירושלים	תל אביב	באר שבע	הדלקת נרות
19:11	19:27	19:27	הדלקת נרות
20:27	20:30	20:27	מוצאי שבת
21:11	21:15	21:14	רבינו תם

הילולא דצדיקיא

כז - רבי יהודה קרביץ, מתלמידי החפץ חיים	כז - רבי יעקב עדס
כח - רבי ישראל יהושע מקוטנא,	כח - רבי חיים פרידלנדר, משגיח ישיבת פוניב'ז
מח"ס "ישועות מלכו"	כט - רבינו שלמה יצחקי, רש"י
כו - רבי שלמה גאנצפריד מח"ס "קיצור שו"ע"	א - אהרן הכהן בן עמרם

מעניני דיומא

עדכון חשוב בלו"ז

לאחר שחרורו של האדמו"ר מקלויזנבורג זיע"א ממחנות ההשמדה של הצורר הנאצי, התבטא הרבי ואמר כי אכזבתם של המשוחררים היתה עצומה; 'היינו בטוחים שרק המשיח הוא שיגאל אותנו ולא האמריקאים'...

בימים עברו, מצא כל יהודי מפלט לצרותיו בציפייה לביאת המשיח בגאולה השלימה. כיום, למגינת לבנו, אנו חשים עצמנו כבני חורין וכאילו אין אנו חסרים כלום. כל תענוגות העולם הזה בהכשרים הכי מהודרים, מעופפות ונעות סביבנו, כמי שבמקשות ומתחננות; אנא טלוני אליכם, אנא הכניסוני לפתחים, טעמו וראו כי טוב...

צערה של השכינה? חסרונו של המזבח? אורה של המנורה? כמעט ואין אנו פנויים לחשוב על דברים כגון אלו. בלו"ז היומי אין זכר קלוש למושגים שכאלו, אך בלו"ז השנתי של חז"ל, ימים אלו נקבעו כימים של פסק זמן מהוויו החולין היומי, שבו אנו צריכים להעלות על לב את זכרון החורבן וצערה של השכינה הקדושה.

הנביא ישעיהו קורא לנו: 'דברו על לב ירושלים'. פירוש הדבר: סבורים אנו כי איננו מסוגלים לבכות על החורבן, אולם הנחה זו בטעות יסודה. נראה כי הדבר נובע מחוסר התעניינות מספקת. אולם, כאשר חושבים על הדבר, מדברים עליו, וממשמשים בו, לבסוף לא רק מבינים אותו כמוזר כי אם גם מרגישים אותו בלב, כפי שיכול להעיד מי שהתנסה בכך.

באחת מן השיחות שהשמיע הגאון רבי אביגדור נבנצל שליט"א (הדברים הובאו בקונטרס 'דברו על לב ירושלים' - לקט שיחות שנאמרו על ידי רבנים ואברכי ישיבת מיר בימי בין המצרים), הועלו רעיונות להעלאת זכרון החורבן: יודעים אנו כי בגלל ג' עבירות חרב המקדש, וממילא הדרך להשיבו אלינו, אף היא מצויה בידנו, וזאת באמצעות תשובת המשקל שנעשה בכל הנוגע לאותן עבירות. על מנת להמחיש את הדבר, השתמש הרב נבנצל בדוגמא הלקוחה מחיי היומיום: כיצד נוכל לתקן את עוון שפיכות דמים בימינו? שאל אחת הדרכים לכך היא על ידי התבוננות בהליכתנו ובנסיעתנו בדרכים, באמצעות נקיטת הזהירות הנדרשת מאיתנו, לבל ניכשל חלילה בשפיכות דמים. אדם יכול בעצם להיזכר בבית המקדש בעומדו ליד כל תמרור או רמזור, כאשר אומר הוא לעצמו: אינני עובר ברמזור אדום בכדי שלא לגרום לחורבן המקדש.

כאשר נתבונן בשמות החודשים, נגלה כי שורש כולם בשפה הבבלית מלבד חודש 'אב'. זה החודש היחיד שנושא משמעות בלשון הקודש, ומביע את הקשר העמוק שלנו עם בורא כל העולמים. הוא מזכיר כי 'יש לנו אב זקן'. הוא מורה לנו כי עלינו להשיב אהבה לאבינו דוקא בחודש זה, למרות ואולי בגלל הצרות הקשות שפקדונו בו. שהרי

מאהבתו אותנו שפך חמתו על עצים ואבנים.

מערכת הקשרים השונים הקיימות בעולם הזה; אב ובנו, רב ותלמידו, איש ואשתו, אחים ורעים - אינן אלא משל חיוור לקשר האמיתי שקיים בינינו לבין הקב"ה, עד כי נאסר על כהן גדול שאינו נשוי להיכנס ביום הכיפורים לפני ולפנים. משום שבקודש פנימה נמצאים מלבד התורה גם כרובים - המסמלים מערכת של קשר, ומי שאינו קשור למערכת זו, אינו יכול לעמוד על משמעותה האמיתית של אהבת הקב"ה את ישראל. מי שאינו אב לילדים, אינו יכול להימנות על הסנהדרין. כיצד ידון דיני נפשות אם אינו יודע אהבת אב לבנו מה היא?!

בין אב לבן שוררת אהבה מופלגת. אמנם, בעוד הילד בקטנותו, הוא קולט רק את צידה האחד של מערכת היחסים עם אביו, הוא מתרפק עליו, מבקש את קרבתו, ויודע כי אצלו יוכל להשיג כל אשר יחפוץ. ככל שהילד מתבגר, הוא צריך להתחיל לקלוט גם את צידו האחר של הקשר, מתוך הבנה כי לא רק הוא רוצה להיות ליד אביו אלא גם האב רוצה ומצפה לקרבה מצידו. הוא מייחל לכך שהבן ינסה לחוש את לבו של אביו - ויבין מה הוא מצפה ממנו.

האם אנו מספקים את רצונו של אבא? האם אכן אנו מאפשרים לו 'להתרפק' על אהבתנו? הלא הוא רוצה אותנו לידו ומעיו הומים עלינו. וכמה בנים אינם יודעים על קיומו בכלל? כמה בנים נושרים ונאבדים לאבינו שבשמים מידי יום? האם אנחנו חושבים על הכיוון הזה, כמה חפץ הוא להשכיח את שכינתו בתוכנו?!

אהבות רבות יש לו להקב"ה: אוהב הוא את התורה, את המקדש, את הצדיקים, ובכל זאת אהבתו לעמו ישראל עולה על כולם. מוכן הוא לוותר על כולם, אולם אינו מוכן לוותר על אהבתו אל בנו יקירו אפרים ילד שעשועיו. משתוקק הוא לנחת יהודית אמיתית מילדיו, ושמא מבקש לשלוח לעברנו מעת לעת תזכורת לדבר - איזה חוסר נחת קטן שהוא מן הילד, על מנת שנחוש את אשר חש הוא כלפינו. האם חשבנו פעם על כך כי האהבה החד צדדית הזו אינה צודקת? הלא אנו מושפעים מאיתו יתברך מידי יום בשפע כל טוב, האם אנו דואגים להכיר לו טובה על כך? האם אנו נוהגים בעצמנו כמו אחים - בני אב אחד, תוך מיעוט שנאת החינם ביננו?!

ניטול לדוגמא את נושא מעוכבי השידוך שכל כך מכאיב לנו, או את מצוקת הדיור האקטואלית כל כך בימים אלו, אשר בעטיה רבים מתקשים למצוא לעצמם קורת גג ראויה. האם חשבנו על כך שאבינו נמצא מזה כאלפיים שנה אף ללא דירת עראי ראויה, ללא אוהל כל שהוא, האם הוא אינו מייחל לביתו הגדול? הלא אנו משודכים איתו, והשידוך הזה כבר תקוע למעלה מאלף תשע מאות וארבעים שנה. והוא יתברך קורא עלינו 'והיו עיני וליבי שם כל הימים'. מאז אותו יום מר ונמהר - יום סילוק שכינתו - מביט הוא עלינו ומייחל לראות האם משהו אז אצלנו? מתי כבר יוכל לשוב להוות לעצמו משכן בתוכנו, מתי יוכל לבנות שוב את ביתו, בו יוכל להריח את ריח הניחוח, את ריח הקטורת?

אולי זהו המסר שאנו אמורים להפנים בימים אלו.

A valuable addition to our Torah series:

Kerem David
on Pirkei Avot in English

It is with great joy
that we proudly
present this new
addition:

Kerem David
on Pirkei Avot

תולה ארץ על בלימה
נצור לשונך

גם כשמפצירים בו

אסור לספר לשון הרע, בין אם מספר מרצונו ובין אם הפצירו בו לספר, ואפילו אם אביו או רבו מפצירים בו, אם הוא יודע שיבוא בתוך הדברים לידי לשון הרע או אבק לשון הרע, אסור לו לספר. אפילו אם מחמת שלא יספר לשון הרע יגרם לו הפסד גדול בפרנסתו, כגון שיפטר והו מעבודתו ולא יהיה לו ממה לפרנס את בני ביתו, אסור לו לדבר לשון הרע.

שמו של האדם מסוגל להיעלם ממנו

מאוצרו של מורנו ורבנו הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

בסוף פרשת בלק מספרת התורה על חטאו הנורא של זמרי בן סלוא נשיא שבט שמעון, עם המדיינית כזבי בת צור. אולם שם התורה אינה מפרטת את שמותיהם. וכך נאמר (במדבר כ"ה ו') "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדיינית לעיני משה". ורק בפרשת פינחס, לאחר שקם פינחס וחרף את נפשו להורגם בחרבו התורה משבחת אותו על מעשיו, רק אז מצאה התורה לנכון לפרט את שמות החוטאים זמרי בן סלוא ושם האשה כזבי בת צור. והקשה לי בני היקר שיחיה רבי מיכאל הי"ו, מדוע רק עתה מפרטת התורה את שמותיהם ולא קודם לכן?

וחשבתי לבאר בסייעת אדשמיא, כי הנה ידוע שהשם הפרטי של האדם מורה על החיבור שלו אל שורשיו ואל נשמתו הטהורה הבאה מן העליונים. וכל שם הניתן לאחד מבני ישראל על ידי הוריו, בא בהשגחה פרטית מן השמים על פי הקשר החיבור שלו אל העולמות העליונים. לכן אמרו חז"ל (יומא פג.) רבי מאיר בדיק בשמיה, שעל ידי שמו הפרטי של האדם, עמד רבי מאיר על טיבו והכיר על ידי כך את תכונותיו וטבעיו. והיות והשם הפרטי מחבר את האדם אל שורש נשמתו למעלה, אזי ברגע שהוא חוטא ובפרט בחטאים גדולים, באותו הרגע ניתק הקשר שלו עם העליונים ועם השכינה הקדושה ומכרית הוא בזה את שורשו

מארץ החיים רח"ל. וכיוון שאבד הקשר ובטל החיבור, בטל ממילא גם שמו הפרטי שהיה עד עתה בבחינת מקשר ומחבר אותו לשורשו והוא נעשה מעתה איש עלום שם. וזהו הטעם שהתורה לא פירטה בתחילה את שמו של זמרי בן סלוא וכתבה אותו בעילום שם, היות ועל ידי כובד זדונו וחטאתו, ניתק זמרי את עצמו מן הקב"ה וכבר נעשה ללא קשור ושייכות לתורה. בכך הוא הפסיד את שמו הפרטי המקשר ומחבר אותו אל שורש נשמתו החצובה מתחת כיסא הכבוד.

ועל האדם לדעת שזמרי בן סלוא לא היה איש פשוט מדלגת העם. המדרש אומר (במדבר רבה כא) שהוא נקרא בשם שלומיאל בן צורישי שהיה גדול בתורה והיה אחד מראשי המטות, נשיא שבט שמעון, וזכה לשבת כדין בבית דינו של משה רבנו ע"ה. ועל ידי מעשה זה נכרת שורשו המחובר אל ארץ החיים, לכן הפסיד בכך את שמו הפרטי ובשעת העבירה מתייחסת אליו התורה בעילום שם.

אולם לאחר שקם פינחס וקינא לכבוד ה' והרג את זמרי, כביכול נעשה בזה תיקון לנשמתו של זמרי בן סלוא, כי בא כבר על עונשו בזה שהרג פינחס ומיתתו היא כפרתו, ועוד, כיוון שעל ידי מעשה זמרי פרצה מגיפה נוראה בעם ישראל, בוודאי שבאותה שעה נכנס בליבם פחד ומורא מן העבירה כי הבינו עד כמה קשה ונורא בעיני הקב"ה חטא העריות, שהרי אלוהיהם של אלו שונא זימה הוא. הרי שמעו יצא מתוק ונזקפו כל המעלות הללו לזכותו ומאז חזרה נשמתו אל תיקונה ונתחברה שוב אל שורשה, וממילא שב וחזר אליו שמו הפרטי. לכן עתה מכנה אותו התורה בשמו הפרטי, זמרי בן סלוא. ואף שלא התכוון לטובה, אך על כל פנים נעשה באמצעותו קידוש שם שמים ובגינו התקרבו עם ישראל לה' ונכנס בליבם פחד מן העבירות. הרי שנזקק דבר זה לזכות, וחובר הקשר שנותק עוד קודם לכן וחזר אליו שמו.

"ושם איש ישראל המכה אשר הכה את המדיינית". (כז. יד)

פליאה היא: מדוע כשמזכיר הכתוב את זמרי, אזי נאמר "אשר הכה את המדיינית", ואילו כשמזכיר הכתוב את כזבי בת צור נאמר רק "ושם האשה המכה המדיינית כזבי בת צור" ולא נאמר "המכה את הישראלי"?

הגאון חיד"א מבאר, שכלפי זמרי שהרגו פנחס, הרי שהוא נהרג משום שמצאו פנחס עם המדיינית בשעת מעשה העבירה, ואילו היה מוצאו לאחר העבירה, אסור היה לו להורגו. ומפני כן נאמר אצלו "אשר הכה את המדיינית" שזה נותן טעם לסיבת הריגתו. ואילו כלפי כזבי בת צור, נזכר שמה לבד, מכיון שהיה מותר להורגה אפילו לאחר מעשה העבירה, מכיון שהכשילה את הרבים לדבר עבירה.

"ונאספת אל עמיך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך". (כז. יג)

לפירושו של רש"י שפירש "מכאן שנתאווה משה למיתתו של אהרן", כתב הרב "כתב סופר" לפרש מה שאמרו חז"ל "כל המניח בן כמותו - כאילו לא מת", וזאת לפי שיש לו חלק וזכות במצוות הברן אפילו לאחר מיתתו.

והנה אהרן הכהן זכה שכתרו ניתן לבנו בחייו, ואילו משה רבינו לא זכה שבנו יהיה ממלא את מקומו. ולכך "נתאווה משה" שיהיה כאילו הוא חי, על ידי שיהיו בניו ממלאי מקומו בהנהגת העם ובכתרה של תורה. ואליבא דאמת, משה רבינו ע"ה לא היה צריך לכל זה, לפי שאותו ישראל בכל העולם תלויה בו, לפי שעל ידו קיבלנו את התורה ונחשב כאילו משה לא מת.

וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה: "ונאספת אל עמיך גם אתה" - הגם שאין לך בן שימלא את מקומך, מכל מקום תמות "כאשר מת אהרן אחיך" - כי זכות כל ישראל תהיה תלויה בך לעולם.

"כי בחטאו מת". (כז. ג)

תמיהה היא לשם מה אריכות הדברים אצל בנות צלפחד. בתחילה הזכירו שלא היה בעדת קורח ולבסוף מעירים ומזכירים את סיבת מיתתו "כי בחטאו מת", וכי אילו היה אביהם מת על מיטתו לא היתה להם טענת ירושה?

תירוץ למדני על כך משיב הגאון רבי נתנאל וייל זצ"ל, בספרו

מן המעין

"תורת נתנאל". שהרי בגמרא מסכת סנהדרין (דף לד.) נאמר "אלא מעתה מת בלילה לא ירשו בניו", לפי שלא נתקיים כאן הכתוב "וביום הנחילו" ולבסוף דרשה הגמרא מהכתוב "והיתה לבני ישראל לחוקת משפט" הנאמר לאחר דין בנות צלפחד - שאף מת בלילה מוריש לבניו. ומשמע אפוא שלפני חידוש זה שגם בלילה ניתן להוריש לא היה המת בלילה מוריש לבניו.

ומשום כך, בנות צלפחד שחכמניות היו, הקדימו תשובה למשה שלא יאמר להם שמא מת אביכם בלילה ונתבטלה ממכם טענת ירושה - הרי אבינו מת במדבר "כי בחטאו מת" - שהיה מקושש ונתחייב סקילה, וחייבי מיתות אין ממתים אותם אלא ביום. ומכאן שירושתן מגיעה להן בדיון.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"בני יששכר למשפחתם תולע משפחת התולעי". (כו. כג)

למה שקדם לנו כי יששכר הוא בן תורה, רמזה התורה בשם זה של יששכר, כי דוקא זה ישנו לשכר, וכל חוץ ממנו מה יתרון לאדם בכל עמלו והוא מה שאמרו בברכות בפרק תפלת השחר (כח:), שצריך לברך ביציאתו מבית המדרש מודה אני לפניך וכו' אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר וכו', עד כאן. והטעם כי לא יעמוד קנין המדומה, והגם שיעמוד, הבל הוא עוד ירמוז, למה שאמרו ז"ל (סוף עוקצין) עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק שלש מאות ועשר עולמות, והוא אומרו "יש שכר".

ארזי הלבנון

לדמותם של חכמי ישראל

בכותל המזרח של אוצר הספרים הישיבתי, עומדים לתפארה סדרת הספרים "שיעורי רבי שמואל", בהם מתפרסת משנתו הסדורה של ראש הישיבה הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, שעמד בראש ישיבת פוניבז' ובה העמיד עדרים של גדולי ומרביצי תורה ויראה.

הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל

החושים. הוא לימד כיצד להרגיש את חדוות היצירה של לימוד התורה מתוך הבנה חודרת והתפעמות של חידוש. הוא גידל וחינך לא רק לומדי תורה, אלא גם מרביצי תורה. העמיד את ראשי הישיבה הגדולים של הדור הבא, והאציל עליהם גם ממוחו וגם מהוד נשמתו."

בנוסף לשלל מעלות אלו, ניחון רבי שמואל בכושר הסברה מעולה. זה משך לשיעוריו צעירים רבים שנמשכו אחר קסם הסברתו, וכוחו המיוחד לבהירות מחשבתית. כששהה בארה"ב לטיפול רפואי, פנה הפרופסור פנטון בסדרת שאלות לרבי שמואל על הרגשתו ומצבו הבריאות.

מקורביו הציבו מתורגמן שיתרגם את התשובות מלשון הקודש לאנגלית. פרופ' פנטון שואל ור' שמואל משיב. המתורגמן פותח פיו והפרופסור לפתע עוצר אותו: "איך צורך לתרגם. כבר הבנתי הכל. מהנימה, מהטון ומהצורה בה נאמרה התשובה". וכשהוא מוסיף בהתפעלות: "היכן הוא מרצה, הרב הזה. ודאי רבים באים להרצאותיו, לשמוע את כושר הסברתו המעולה".

הנהגתו היתה כנסיך בממלכת התורה, פנימיותו וחיצוניותו הרשימו את כל מי ששהה במחיצתו. כך למשל, זוכרים תלמידיו, כי בימים שהדרך לישיבה הייתה מכוסה באבק החולות וכל התלמידים היו מגיעים לשיעורים עם נעליים מאובקות, היחיד שהיה נקי מכל רבב היה רבי שמואל. אחד מתלמידיו, רבי בן ציון במברגר סיפר: "אחד מבוגרי הישיבה ירד מהדרך הנכונה ואף הפסיק לקיים מצוות. כעבור תקופה מסוימת חזר למוטב. שאל אותו אחד מחברי הישיבה: מה גרם לך לחזור למוטב? והשיב לו: הדבר הראשון הוא שיחות המוסר ששמעתי בישיבה. הדבר השני הוא כשנזכרתי שוב ושוב בדמותו של ר' שמואל. אמנם אף פעם לא דיברתי איתו, אבל הדמות עצמה, הופעתו המרשימה, שכל כולו אמרה קידוש שם שמים, זו עמדה לנגד עיניי ובה הכרתי את אמיתות דרך התורה".

הגאון רבי יהודה עדס שליט"א, ראש ישיבת "קול יעקב", סיפר: "למשך תקופה היה סועד ארוחת צהריים בישיבה. פעם נכנסתי אליו בשעות אחה"צ והבחנתי שלא אכל מאומה, והסעודה הייתה מונחת כמות שהיא על השולחן". "כששאלתי מדוע לא אכל, ענה שבכל יום מיד בשעה שנכנס לחדרו, נכנסים אליו בחורים מהישיבה ומדברים איתו בלימוד באריכות, ולאחר מכן האוכל מצטנן ואי אפשר לאוכלו.

"שאלתי: ומדוע לא יאמר מר לבחורים שייכנסו יותר מאוחר, כי הוא צריך לסעוד?" "רבי שמואל השיב לי: קשה לי לדחות בחור שבא לדבר איתי בלימוד". "אמרתי לו: אני יכול להעיר לבחורים הללו, ואמר שבשום אופן הוא לא מסכים לכך. בסוף, לאחר כמה שבועות, הוריתי לעצמי היתר לדבר עם הבחורים הללו, למרות התנגדותו..."

תלמידו, רבי יעקב אידלשטיין, רבה של רמת השרון, העיד: "הייתה תקופה כשלמדנו בבית המדרש 'הייליגמן', לפני שהוקמה הישיבה, היה עוני גדול בישיבה ולא היה כסף לניקיון. ופעם ראיתי את רבי שמואל מחכה שכל התלמידים ילכו לארוחת צהריים, אז הוא היה מוציא מטאטא ומנקה בעצמו את בית המדרש..."

'רבי שמואל', כפי שכונה בפי כל, נולד בגרודנא שבליטא לרבי מיכל דוד רוזובסקי, אחד ממורי ההוראה בעיר. את עיקר תורתו ינק מפיו של הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל בישיבת שער התורה, וממנו הושפעה רבות שיטת לימודו. בשנת תרצ"ה עלה לארץ ישראל שמו הטוב שהלך לפניו הביא אותו לישיבת לומז'ה שבפתח תקוה, שם הנחיל תורה לתלמידים. בשנת תש"ד, עם הקמתה של ישיבת פוניבז' על ידי הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, נקרא על ידו לעמוד בראשות הישיבה, ובמשרה רמה זו כיהן עד ליום פטירתו.

אהבת התורה שלו לא ידעה גבולות, לתלמידיו שעמדו נפעמים מול שכרון אהבתו ללימוד התורה היה מצטט את ביטוי העני של שלמה המלך במגילת שיר השירים: "הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה" - אדם שהוא אוהב את היין, די לו להיות בבית שיש בו יין, להריח את היין, וזה כבר יגרם לו להיות שיכור ולהישאר שם. כל אחד, זעק רבי שמואל מנהמת לבו, צריך להיות בבחינת 'שיכור' על התורה - וכך ימשך לבית המדרש - לפחות כמו שיכור הנמשך לבית היין.

רבי שמואל ברח מן החידוש, הוא לא אהב את הברק והגאונות. את כל גאונותו וכוחותיו השקיע רבי שמואל בתורתו, ובמסירות נפש נלחם על אמיתה של כל סברא ועל כל דרך ישרה ובהירה בהבנת עומק הסוגיות. בחכמתו ידע לפרוט על הנימים העדינים שבסברות, וראה להעמיד על בורין בכל סוגיה את הדרך המרכזית להבנת דברי הראשונים והאחרונים, בצורה אמיתית וישרה. פעם התבטא למי שרמז לו שגאונותו יוצאת מן השרוולים... "לא, תורתנו נוטפת מלבי בדם התמצית, ומתוך עמל עצום ויגיעה על כל בדל של סברא ישרה".

אחד מותיקי תלמידיו סיפר: "הוא היה 'ראש ישיבה' בדמותם וצלמם של ראשי הישיבות הגדולים של הדורות הקודמים. ראש ישיבה שהקנה לתלמידיו לא רק את ידיעת התורה, בעומק ובהיקף, אלא גם השכיל להעביר להם את עצם החוויה של תחושתו בלימוד. הוא לימד לא רק איך ללמוד, אלא גם איך לחוש בשעת הלימוד".

"בתוך הלימוד ראו את שמחתו בתורה וקשר אהבתו אליה מתוך כל

"להגדיל תורה ולהאדירה"

הכרטיס לשער הרפואות

איש חסיד היה בירושלים, אוהב תורה וחסד, ושמו רבי מיכל גוטפרב. זה היה שותף נאמן למעשה החסד המופלאים של הגה"צ רבי חיים קרייזר זצ"ל. כאשר הוא לקה במחלה הנוראה, הציג בפני רב"ד ירושלים הגאון רבי יעקב ישראל פישר זצ"ל שאלה כבדת משקל: 'לאחר שאני מקבל מנת מורפיום להרגעת הכאבים, סיפר, יש לי שעה אחת שבה הכאבים פוחתים קמעא, ואז יש לי אפשרות להגיע לבית המדרש. מה לעשות במשך השעה הזו, האם להתפלל בצבור או שמא להשתתף בשיעור הדף היומי הקבוע בבית המדרש?'

הוא הסביר את שאלתו ואמר, שהשעה הזו של הלימוד תעניק לו שמחה וחיים למשך כל שעות היום האחרות, וכך יהיה באפשרותו להמשיך ולסבול את הכאבים והיסורים. הגר"י פישר פסק לו לאחר התלבטות קשה, שיבוא ללמוד בשיעור של דף היומי.

הרב גוטפרב שיגר השליח גם לביתו של מרן הגר"י ש אלישיב שליט"א, שבתחילה חכך בדעתו הכיזב אפשר להתיר לו שלא להתפלל בצבור? ועוד בקביעות? אבל מששמע שמדובר ממש בסם חיים

וההשתתפות בשיעור תעניק לו שמחת חיים גדולה, הסכים גם הוא לפסק ההלכה.

לאחר פטירתו של הרב גוטפרב, הוא נגלה בחלום לידידו השליח, וזה האחרון סיפר את הדברים לגר"י זילברשטיין שליט"א, שסיפר זאת בספרו עלינו לשבח: 'שאלתי אותו מה עלה בדיוני?

והשיב לי שהוא נמצא בשער הרפואות בגן עדן. המשכתי ושאלתי אותו כיצד הוא זכה לכך? והנפטר השיב: משום שבשמים ראו עד כמה היה קשה לי לרדת ממיטת חולי ולהגיע עד לשיעור של הדף היומי, ולכן נתנו לי שכר כה רב'.